

Thế giới từ góc nhìn sáng tạo

Đọc chuyện xưa cho ngày mai

Doan Trang

Câu chuyện thứ nhất:

Ngày xưa ngày xưa, có một hành khách bị đắm thuyền, lạc vào một hoang đảo. Ông ta sống như Robinson. Một ngày kia khi đang săn cá ven bờ, ông phát hiện một chai rượu ngon còn nguyên vẹn bị sóng đánh tấp vào và kẹt ở một hốc đá. Ông ta vui mừng khôn xiết và ôm chai rượu vào lòng. Bụp... một ông bụt hiện ra và nói: “Ta cho con một điều ước”. Ông ta liền chắp tay: “ước gì chai rượu này không bao giờ cạn.” Ông bụt mỉm cười gật đầu và biến mất. Vị Robinson bắt đắc dĩ kia loay hoay mãi, mãi... mà vẫn không mở được nắp chai rượu, vậy

là... điều ước đã linh nghiệm.

Câu chuyện thứ hai:

Ngày nầy ngày nay, có một chú thỏ con nghe mẹ kể về truyền thống gia đình không được vẻ vang cho lắm vì cụ thỏ đã thua cụ rùa. Mà rùa thì đến một con muỗi cũng bay nhanh hơn chúng. Không thể chấp nhận sự thật phũ phàng đồng thời muốn chứng minh cho muôn loài thấy chuyện thỏ thua rùa chỉ là dĩ vãng, chú thỏ hẹn bạn rùa thi chạy và rùa con đồng ý. Rút kinh nghiệm của bậc tiền bối, con thỏ rất chăm chú vào đường đua và không mấy khó khăn để về đích trước rùa đến hàng tiếng đồng hồ. Vài ngày sau, thỏ con lại nhận được sự thách đấu từ rùa nhóc. Tất nhiên là thỏ đồng ý. Cuộc đua bắt đầu, thỏ vẫn cẩn thận và quyết tâm chạy trước rùa một đoạn xa. Bạn thử đoán xem liệu chú thỏ có tiếp tục giành chiến thắng? Vạch đích ở bên kia sông và nếu muốn về đích thì không còn cách nào khác là phải vượt qua con sông đó. Mà thỏ con thì không biết bơi. Trong lúc thỏ ngồi ủ rũ tìm cách vượt sông thì rùa bình tĩnh bơi qua sông và chiến thắng, cuộc đua thỏ rùa là 1-1.

Ngày xưa ngày nay, khi đọc xong câu chuyện không thành công về ước nguyện của người trên hoang đảo có được chai rượu ngon, tôi cứ hỏi: người ta không thành công trong cuộc sống là do đâu? Có phải do người ta đòi hỏi những điều vượt quá thực tế, nói một cách nôm na: “tham thì thâm”.

Rồi tôi lại đọc được chuyện ngụ ngôn về cuộc đua giữa rùa thỏ, tôi lại tự hỏi: phải chăng sự ngạo mạn đã dẫn đến sự thất bại không đáng có? Câu hỏi ngày càng nhiều khiến tôi

trở nên bối rối. Có lẽ, mọi sự đau khổ, bất hạnh trong cuộc đời đều bắt nguồn từ những câu hỏi không trả lời được.

Hạnh phúc trong cuộc đời là khát vọng ngàn đời của con người. Nhưng để có được cái hạnh phúc ấy, chúng tôi nên bắt đầu từ đâu? Mãi cho đến ngày đi học PPLST tại Trung tâm Sáng tạo KHKT (TSK) tôi mới trả lời cho mình được câu hỏi ấy. Ngày ấy trên vách tường ọp ẹp của Trung tâm, dòng chữ: “Phát biểu vấn đề đúng là giải quyết được một nửa vấn đề” của John Dewey như chai rượu kẹt trong hốc đá trong câu chuyện thứ nhất, đập vào mắt tôi. Và từ đây, mỗi khi gặp những rắc rối trong cuộc sống, tôi luôn tự hỏi: “Bài toán cụ thể đúng ở đây là gì?”. Chính nhờ câu hỏi ấy, nhiều bài toán lúc đầu không biết giải quyết như thế nào, tôi đã nhanh chóng đi tới điều tôi muốn sau khi đã xác định đúng bài toán cần giải. Ngày kết thúc khóa học, tôi ước mình được trở về nơi xảy ra trong câu chuyện thứ nhất để khuyên người đàn ông nọ: “Này ông bạn, cũng là dân nhậu, nhưng tôi là dân nhậu sáng tạo, tôi khuyên ông nên ước “rượu trong chai uống mãi không cạn” để còn chỗ cho tôi nhé”.

Giờ đây, mỗi khi ngẫm lại câu chuyện thứ hai, tôi muốn nói với chú thỏ rằng: xác định đúng bài toán mới chỉ là giải quyết được một nửa vấn đề, muốn giải quyết toàn bộ vấn đề còn cần cả việc thu thập thông tin trước khi giải quyết vấn đề cũng như các kỹ năng xử lý thông tin và ra quyết định. Thật đáng tiếc cho những ai chưa qua lớp PPLST!

Cơ hội

Nguyễn Đức Mạnh K. 196

Giáo sư vật lý nổi tiếng George Gate muốn tìm một phụ tá cho mình khi nghiên cứu lĩnh vực truyền điện tín. Ông đăng báo tuyển phụ tá.

Căn phòng đợi hôm ấy chật ních, mọi người đều chọn cho mình những bộ quần áo sang trọng nhất, nghiên cứu hàng chục sách về Morse trước khi đến đây. Họ đều phải chờ ở phòng ngoài cho tới khi được vị giáo sư mời vào phỏng vấn.

Trong khi chờ đợi, họ tán gẫu và cố gắng thể hiện kiến thức của mình. Chỉ có một chàng trai trẻ ngồi yên lặng chú tâm quan sát phòng làm việc của George Gate. Anh đã theo dõi sát sao những công trình nghiên cứu trước đó của vị giáo sư này và rất muốn góp sức với ông.

Nhiều giờ trôi qua, cửa phòng thí nghiệm vẫn đóng im ỉm. Nhà đợi vẫn ồn ã những tiếng bàn cãi sôi nổi. Bỗng chàng trai vẫn ngồi im lặng khi nãy khẽ mỉm cười, bật đứng dậy bước vào phòng thí nghiệm của giáo sư. Cánh cửa không hề khóa, thoạt đầu họ nhìn chàng trai với ánh mắt thương hại vì cho rằng anh ta không đủ kiên nhẫn chờ và định xin bỏ cuộc. Nhưng không lâu sau, tất cả mọi người đều bất ngờ khi thấy giáo sư George từ phòng thí nghiệm bước ra cùng chàng trai trẻ.

Xin cảm ơn mọi người đã đến đây, nhưng tôi đã tìm được người trợ lý thực sự có năng lực cho mình rồi, vị giáo sư chỉ vào chàng trai. Mọi người hết sức bất bình trước quyết định

đột ngột của giáo sư, họ đã phải chờ đợi rất lâu, vậy mà thậm chí không có cả một cơ hội để chứng tỏ khả năng của mình. Giáo sư chậm rãi giải thích:

“Các bạn đã không để ý, khi mọi người bước vào đây, máy điện tín của tôi đã liên tục đánh một dòng thông báo bằng tín hiệu như thế này: “*Nếu bạn giải mã được lời nhắn này, hãy bước vào gặp tôi*”. Tôi biết mọi người ở đây đều rất giỏi nhưng chỉ có một cơ hội và người biết tập trung vào mục tiêu chính khi đến đây để giành được cơ hội đó”. Và chàng phụ tá trẻ đó chính là Thomas Edison, người đã góp phần làm thay đổi thời đại của chúng ta. Cơ hội là cho tất cả mọi người nhưng chỉ những người có đủ tập trung và nhạy bén mới đọc được thông điệp của nó.

Lời Bình:

Mọi người đều có chung mục đích: trở thành phụ tá của giáo sư George Gate. Mọi người đều sẵn sàng cho một cuộc cạnh tranh dữ dội nhất. Vậy mà một “*thằng nhóc*” không cần trải qua cuộc cạnh tranh ác liệt ấy vẫn đạt được điều mọi người trong phòng đều muốn. Phải chăng chàng trai trẻ ấy gặp may? Có lẽ vậy! Chúng ta sẽ lý giải thế nào về sự may mắn ấy? “*Sinh vào giờ hoàng đạo,*” “*chó ngáp phải ruồi,*” hay có “*thư tay*”? Nếu sinh vào giờ hoàng đạo hoặc có sự quen biết thì không có chuyện ngồi chờ hàng giờ bên ngoài phòng thí nghiệm. Còn chuyện may mắn “*chó ngáp phải ruồi*”, có vẻ không “*lọt lỗ tai*” lắm. Vậy lý giải thế nào cho hợp lý việc Thomas Edison trở thành phụ tá của giáo sư George Gate? Vẫn biết câu trả lời cho câu hỏi này là lời giải thích của giáo sư với mọi người, thế nhưng mọi người cùng đều ở trong cùng một điều kiện, cùng nhận được những thông tin như nhau mà! Vâng đúng là mọi người đều nhìn thấy các thông tin nhưng phát hiện ra giá trị của thông tin và sử dụng giá trị ấy vào bài toán phải giải lại hoàn toàn khác nhau, và lẽ đương nhiên sự may mắn ấy phải thuộc về những người có khả năng đó. Đúng như Darrell Royal đã viết “*Luck is what happens when preparation meets opportunity*”, tạm dịch là: “*sự may mắn chỉ đến khi sự chuẩn bị tốt gặp được cơ hội*”. Khi chúng ta tạo ra một vật hoặc tiến hành một hoạt động nào đó, chúng ta phải đặt tên cho vật hoặc hoạt động đó để có thể trao đổi với người khác và cao hơn nữa là để chúng ta có thể tiếp tục tư duy sâu sắc hơn. Vậy gọi tên cho việc Thomas Edison phát hiện ra nội dung mà giáo sư George Gate gửi đến mọi người đang sẵn sàng cho cuộc cạnh tranh vào chức phụ tá là gì nhỉ? Tôi nghe nói câu trả lời của câu hỏi này là hình 17 trang 45 của cuốn giáo trình tóm tắt có tên gọi *Phương pháp luận sáng tạo khoa học – kỹ thuật giải quyết vấn đề và ra quyết định*, bản 2002 của giáo sư Phan Dũng, Bạn có sách đó cho tôi mượn nhé.

